

Užívání tradičních a správných forem místních názvů v jazycích národnostních menšin v Moravskoslezském kraji

Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny oslovilo v červnu 2020, prostřednictvím dopisu zmocněnkyně vlády pro lidská práva prof. JUDr. Heleny Válkové, CSc., všechny obce v Moravskoslezském kraji se žádostí o spolupráci při zjišťování informací o užívání tradičních a správných forem místních názvů v jazycích národnostních menšin v uvedeném kraji, potažmo přímo v dané obci. Z 300 oslovených obcí zaslalo svou odpověď 221 z nich, za což jim i touto cestou velmi děkujeme.

Žádost o poskytnutí informací souvisela s naplňováním ustanovení Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, kterou Česká republika ratifikovala 15. listopadu 2006, a která nabyla účinnosti 1. března 2007. Dle čl. 10 odst. 2 písm. g) Evropské charty regionálních či menšinových jazyků se smluvní strany uvedené mezinárodní úmluvy zavazují, „že dovolí a/nebo budou podporovat, aby se užívaly nebo přijaly tradiční a správné formy místních názvů v regionálních nebo menšinových jazycích, v případě potřeby vedle názvu v úředním jazyce (úředních jazycích)“. Toto ustanovení je následně rozvedeno ve vnitrostátní právní úpravě, konkrétně v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“).

Zákon o obcích ve svém § 29 odst. 2 stanovuje, že: „V obci obývané příslušníky národnostních menšin se název obce, jejích částí, ulic a jiných veřejných prostranství a označení budov státních orgánů a územních samosprávných celků uvádějí též v jazyce národnostní menšiny, jestliže se v posledních dvou sčítáních lidu hlásilo k této národnosti vždy alespoň 10 % občanů obce, pokud o to požádají zástupci příslušné národnostní menšiny prostřednictvím výboru pro národnostní menšiny (§ 117 odst. 3) a pokud ten svým usnesením návrh doporučí, anebo pokud o to písemně požádá spolek, který podle stanov zastupuje zájmy příslušné národnostní menšiny a který ke dni podání žádosti působí alespoň 5 let na území obce.“

Vzhledem k tomu, že citované ustanovení zákona o obcích přímo odkazuje také na § 117 odst. 3 dotčeného zákona, byla součástí zjišťování také otázka na existenci výboru pro národnostní menšiny v dané obci. Další otázky pak směřovali na užívání názvu obce, jejích částí, ulic či jiných veřejných prostranství a označení budov státních orgánů a územních samosprávných celků v jazycích národnostních menšin; zpracování a zpřístupnění map s tradičními a správnými formami místních názvů v jazycích národnostních menšin a zjištění informací o podpoře užívání jazyka či jazyků národnostních menšin ve veřejném prostoru jiným způsobem (například dvojjazyčné označení jiných objektů než prostranství a budov, jako jsou památníky či jiné historické objekty nebo podpora užívání dvojjazyčných nápisů na soukromých objektech apod.).

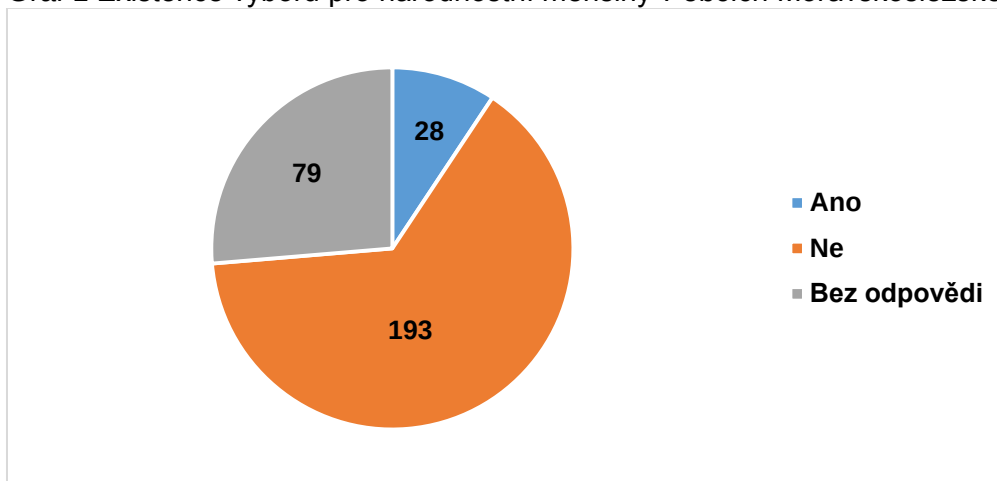
Odpovědi na jednotlivé otázky včetně jejich grafického zobrazení jsou uvedeny níže.

Existence výborů pro národnostní menšiny v obcích Moravskoslezského kraje

Jak již bylo uvedeno výše, součástí dopisu zmocněnkyně vlády pro lidská práva byla otázka týkající se existence výboru pro národnostní menšiny v dané obci. Dle § 117 odst. 3 zákona o obcích: „Obec, v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10 % občanů obce hlásících se k národnosti jiné než české, zřizuje výbor pro národnostní menšiny, pokud o to písemně požádá spolek zastupující zájmy národnostní menšiny. Nejméně polovinu členů výboru musí tvořit příslušníci národnostních menšin, ledaže tuto podmínku nelze splnit pro nedostatek kandidátů z řad národnostních menšin.“

Na základě údajů z posledního Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 se na území Moravskoslezského kraje nachází 33 obcí, ve kterých se k jiné než české národnosti hlásí více jak 10 % jejich obyvatel. Z odpovědí zaslaných oslovenými obcemi vyplývá, že výbor pro národnostní menšiny je zřízen ve 28 z nich (viz graf 1). Tento výsledek lze považovat za velmi dobrý, pokud vezmeme v úvahu, že od posledního sčítání lidu, domů a bytů uplynulo již téměř 10 let. Zároveň je z výsledku šetření patrné, že pravděpodobně nedošlo k výraznému nárůstu fenoménu vnitrostátní migrace v kraji.

Graf 1 Existence výborů pro národnostní menšiny v obcích Moravskoslezského kraje

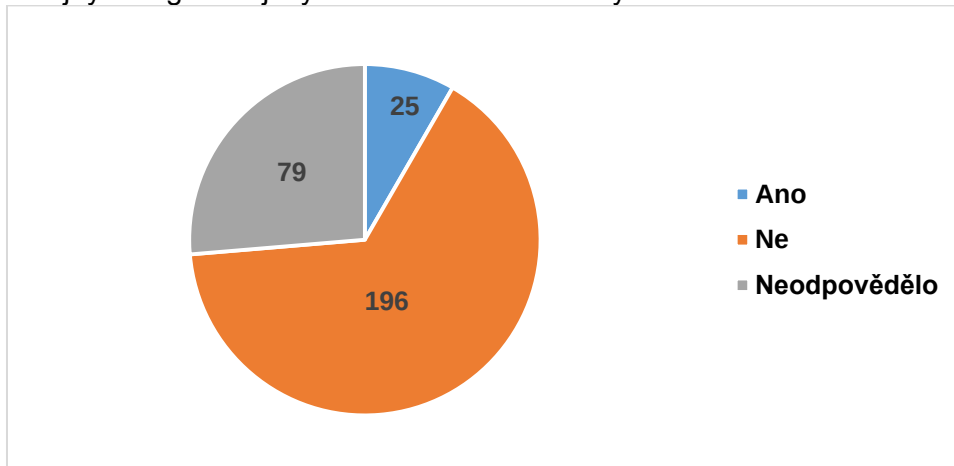
Zdroj: vlastní zjišťování

***

Užívání názvu obce, jejich částí, ulic či jiných veřejných prostranství a označení budov veřejných orgánů a územních samosprávných celků v jazyce národnostní menšiny

Další otázka již směřovala na naplňování ustanovení Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, konkrétně čl. 10 odst. 2 písm. g), který je v České republice uplatňován v souvislosti s podporou polštiny, zejména jejího těšínského nářečí, jako jazyka národnostní menšiny. Právě území Moravskoslezského kraje, zejména oblast Českého Těšína, je historicky hustě osídlena příslušníky polské národnostní menšiny, kteří na tomto území uplatňují svá menšinová práva, a to včetně užívání dvojjazyčných názvů obcí, jejich částí, ulic či jiných veřejných prostranství nebo označení budov veřejných orgánů. Jak ukazuje graf 2, dvojjazyčné názvy v menšinovém jazyce jsou užívány ve 25 obcích z těch, které zaslaly svou odpověď. Jedná se téměř o všechny obce, které mají zřízen výbor pro národnostní menšiny, prostřednictvím kterého je nutné o užívání názvů v menšinovém jazyce požádat. Příklady užívání dvojjazyčných názvů zobrazuje obrázek 1 a 2 níže.

Graf 2 Užívání názvu obce, jejich částí, ulic či jiných veřejných prostranství a označení budov veřejných orgánů v jazyce národnostní menšiny v Moravskoslezském kraji

Zdroj: vlastní zjišťování

Obrázek 1 Příklad užívání dvojjazyčného názvu obce

Zdroj: Zwrot – měsíčník Polského-kulturně osvětového svazu v České republice, z.s. Dostupné na: <https://cs.zwrot.cz/2019/07/pochybnosti-o-mozne-zmene-nazvu-obce-vysvetluje-starosta-andrzej-niedoba/>

Obrázek 2 Příklad užívání dvojjazyčného názvu ulice

Zdroj: Moravskoslezský deník.cz. Dostupné na:

https://moravskoslezsky.denik.cz/galerie/foto.html?mm=fm_jablunkov_dvojjazycne_napisy&s=71&back=4007165192-2514-57&photo=1

***

Zpracování a zpřístupnění map s tradičními a správnými formami místních názvů v jazyce národnostní menšiny

Další část šetření se týkala zpracování a zpřístupnění map s tradičními a správnými formami místních názvů v jazycích národnostních menšin. I přesto, že tato věc nevyplývá z žádného právního předpisu, je ze strany sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny považována za velmi prospěšnou. Nejen, že existence map s tradičními a správnými formami místních názvů v jazyce národnostní menšiny podporuje užívání národnostně menšinového jazyka, zároveň však dochází také k uchování historicky užívaných tradičních a správných místních názvů pro další generace. I z tohoto důvodu je zpracování a zpřístupnění map s tradičními a správnými formami místních názvů v jazycích národnostních menšin podporováno v rámci dotačního programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků (stejně jako podpora užívání tradičních a správných forem místních názvů v menšinových jazycích obecně), jehož poskytovatelem je Úřad vlády ČR.¹ V minulosti tak bylo z tohoto dotačního programu podpořeno několik obcí Moravskoslezského kraje, které vydaly mapy s tradičními a správnými názvy v polštině, jako jazyce národnostní menšiny. Jako příklad lze uvést obec Vendryně nacházející se v okrese Frýdek-Místek, která v roce 2018 získala dotaci na zpracování a vydání tištěné a digitální turistické mapy, jejíž součástí jsou i tradiční a správné místní názvy. Digitální podoba mapy je dostupná na webových stránkách obce Vendryně (https://www.vendryne.cz/evt_file.php?file=1732).

¹ Informace o dotačním programu jsou dostupné zde: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/dotace/dotace-16052/>

Celkový počet obcí, které takovými mapami disponují, je však velmi nízký. Z 300 oslovených obcí odpovědělo na tuto otázku kladně pouze osm z nich, konkrétně obce Bukovec, Český Těšín, Jablunkov, Košařiska, Milíkov, Petrovice, Řeka a Vendryně. Všechny tyto obce disponují tištěnými či digitálními mapami, jejichž součástí jsou tradiční a správné názvy v jazyce národnostní menšiny.

***

Podpora užívání jazyka či jazyků národnostních menšin ve veřejném prostoru (dvojazyčné označení památníků, historických a soukromých objektů)

Poslední otázka se týkala podpory užívání jazyka či jazyků národnostních menšin ve veřejném prostoru, tzn. dvojazyčné označení jiných objektů než prostranství a budov, jako jsou památníky či jiné historické objekty nebo podpora užívání dvojazyčných nápisů na soukromých objektech. Na tuto otázku kladně odpovědělo 21 obcí, přičemž tato podpora se zpravidla netýká pouze označení objektů ve veřejném prostoru, ale podpory užívání národnostně menšinového jazyka obecně, například prostřednictvím podpory národnostně menšinového tisku, aktivit příslušníků národnostních menšin apod.

Jako příklad užívání dvojazyčných názvů ve veřejném prostranství lze uvést desku na památníku legionářů v parku Sikory v Českém Těšíně, který je označen jako obrázek 3.

Obrázek 3 Památník legionářů v parku Sikory v Českém Těšíně

Zdroj: Openair Museum. Dostupné na: <https://openairmuseum.info/cz/dzialy/Zaol%C5%A1%C3%AD/Pamatna-mista>

***

Závěrem nám dovoluje ještě jednou poděkovat zástupcům obcí Moravskoslezského kraje, kteří nám poskytli informace pro vytvoření této zprávy. Zároveň si dovoluujeme zdůraznit důležitost naplňování Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, která je antidiskriminačním nástrojem a zároveň nástrojem pro podporu, ochranu a revitalizaci menšinových jazyků. Ochranu menšinových jazyků je nutné chápat jako globální cíl, díky jehož naplňování dochází k obohacení naší kultury a snižování rozdílů mezi různými menšinovými skupinami žijícími v České republice.

Zpracovala: Mgr. Klára Jůnová